

Тустань – наскельне місто-фортеця, яке існувало у IX–XIII ст. північніше теперішнього села **Урич** Сколівського району Львівської області. Висоти цієї місцевості становлять від 500 до 900 м над рівнем моря. Фортеця була побудована на скелях, які зараз височіють на цій місцевості. Ці скелі є визначною пам'яткою природи та археології національного значення. Саме тут знайдені рештки стін та будівельних конструкцій, які є залишками колишньої давньоруської фортеці. У скелях вирубані гроти, підземні ходи, колодязі.

Скелі в селі Урич є об'єктом масового відвідування туристами. Вони належать до історико-культурного заповідника «Тустань» у складі природного національного парку «Сколівські Бескиди». Завданням заповідника є збереження, дослідження та ревалоризація історичного середовища наскельного міста-фортеці.

Унікальність фортеці Тустані полягає у тому, що є можливість точного (понад 90%) відтворення дерев'яної забудови, яка існувала на скелях у IX–XIII ст. При том можна відтворити не лише планувальну структуру, а й вертикальну організацію будівлі. Це пов'язано з тим, що будівельники, споруджуючи неприступну дерев'яну фортецю на скелях, довбали в кам'яних скелях пази для закріплення дерев'яних конструкцій. Звичайно колишнього дерева давно немає, а сліди в камені збереглися.

За археологічними даними Урицькі скелі появились 25-20 млн. років назад внаслідок появи камнів-пісковиків, які вийшли на поверхню Землі на місці скупчення осадових порід давнього океану Тесіс. Ці скелі належать до меж Скибових Карпат за геоструктурою. Скелі містять переважно сірі, масивні грубошаруваті кварцові пісковики, шари яких під впливом тектонічних рухів були поставлені майже вертикально.

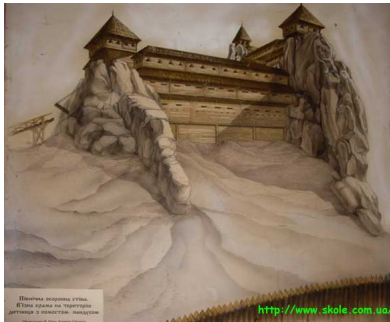
До комплексу урицьких пісковиків входять 7 груп скель: Камінь, Острий Камінь, Мала Скеля, Жолоб, Гулька, Хрест та одна безіменна скеля. Основною домікантою в ландшафті є скельна група Камінь, розміщена в епіцентрі природного амфітеатру, що формується схилами гір Горбище, Старий Горб, Турків, Стовба, Діл, Товар, Перенизь, Вороновий хребет, Горб, Кічерка.

Протягом років пісковики змінювали свій первісний вигляд, набуваючи різних форм і витворів. В одних місцях скелі виступають у формі величезних монолітів, в інших – у формі безладно сформованих брил. Тут є багато природних тріщин, печер, в тому числі і рукотворні. У нижній частині скель утворилась низка гротів (до 2 м заввишки та 3-5 м завдовжки) внаслідок розширення вертикальних тріщин водними потоками. У міфах та легендах можна знайти назви цих скель: «Чотири Велетні», «Три пальці», «Чотири

списи», «Орел».

Історія Тустані

Фортеця «Тустань» існувала на трьох скельних групах: Камінь, Острий Камінь та Мала Скеля і була єдиним оборонним комплексом. Крім того «Тустань» була важливим митним пунктом Київської Русі на трансконтинентальному шляху торгівлі шовком Португалія – Китай. Тут також проходив соляний шлях з Дрогобича до карпатських перевалів. Назва фортеці походить від словосполучення «тут стань», що означає стань і покажи що везеш й заплати мито. Купці могли тут отримати захист та нічліг. Натомість залога Тустані брала з них мито. Пізніше фортеця була прикордонним пунктом Галицько-Волинського князівства і захищала його рубежі від орд загарбників.

Відомо, що монголо-татари, захопивши руські території, навіть не пробували брати фортецю «Тустань».

Вже у XIII ст. у долині між та навколо скель і на території сучасного Урича розрослося поселення («окольний град»). На самій території фортеці проживали виключно її оборонці – невеликий, добре вишколений чоловічий гарнізон. Мешканці «окольного граду» ховалися на території фортеці тільки у випадку нападу ворога. Фортеця неодноразово горіла, але, її знову відбудовували.

З археологічних розкопок відомо 5 будівельних періодів, коли її зовнішній вигляд повністю змінювався за своїми розмірами, за висотою і характером дерев'яних конструкцій, зведених на скелях.

Відповідно до плану, на місці знаходяться залишки фортеці, в тому числі фундаменти, стіни, башти, вежі, брами, а також рештки будівель, що належали до фортеці. На місці знаходяться також рештки будівель, що належали до фортеці. На місці знаходяться також рештки будівель, що належали до фортеці.